ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΣΟΛΙΣΤ ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι μιὰ χώρα ὡραίων φωνῶν! Μιὰ μακριὰ στὶς τάξεις τοῦ τραγουδιοῦ στὶς διάφορες μουσικὲς σχολές μας, φθάνει νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι ὑπάρχει ἕνα πλῆθος φωνῶν καὶ ἐ-διαιρετῶν στὸ τραγούδι, ποὺ θὰ μποροῦσαν ὡρισμένως νὰ ζηλεύουν ἀρκετὲς μεγάλες χῶρες. Τώρα, ὅτι ἀκριβῶς σ' αὐτὸν τὸν τόπο δὲν ὑπάρχει ἕνα κρατικὸ μελόδραμα, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ζήσῃ τὴν ἐὐκαιρία σ' ὅλες τὶς ὡραῖες αὐτὲς φωνὲς νὰ δίνουν χαρὰ στοὺς ὁμογενεῖς τους, αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ πολλὰ αἰνίγματα ποὺ εἶχαν τὸ φῶς κάτω ἀπὸ τὸν ὡραῖο ἀττικὸ οὐρανό. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπανερωτῶνται μερικοὶ ἀδιόρθωτοι ἐραστὲς τῆς μουσικῆς, ποὺ γραπτῶς καὶ προφορικῶς κατακλύζουν τὴν πολίτισμον φαιὰν οὐσίαν τοῦ ἐγκεφάλου των γιὰ νὰ μάθουν: «Γιατὶ δὲν ὑπάρχει μελόδραμα». Ὅποιος θέλῃ φρονίζῃ νὰ διατηρήσῃ ἀλληθινὰ τὴν πνευματικήν του ὑγείαν θὰκανε καλὰ νὰ μὴν ἄγγιζε τὸ πρόβλημα αὐτό. Γιατὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ σὲ ἐλάχιστο χρονικὸ διάστημα θὰ νοιώσῃ τὸν ἑαυτό του νὰ μπερδεύεται σ' ἕνα τέτοιον κυκεῶνα ἐπιχειρημάτων καὶ ἀντιρρήσεων καὶ παραλογισμῶν καὶ διαφωνιῶν, ὥστε δὲν θὰ τοῦ μένῃ τίποτα ἄλλο παρὰ νὰ ἀνακρούσῃ πρύμναν γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον ὁριστικῆς παρακρούσεως. Καὶ ἔτσι τὸ μόνο θετικὸ ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὴν κατάστασιν αὐτὴν μένει τὸ θλιβερὸν γεγονὸς ὅτι ἡ μία δυτερα ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐγκαταλείπουν τὴν πατρίδα τους ὅλες οἱ ὡραῖες φωνὲς γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὴν τύχην τους ἀλλοῦ. Καὶ ἔτσι μποροῦμε νὰ παρακολουθοῦμε μὲ πόνον ἀπὸ μακρυὰ νὰ γιορτάζουν τοὺς θριάμβους τους ἔξω, σ' ὅλα τὰ μεγάλα κράτη Ἕλληνες τραγουδιστὲς καὶ Ἑλληνίδες τραγουδίστριες, ἐνῷ ἐδῶ στὴ χώρα τους ἐξακολουθοῦν ἀταλαίπωτες θεωρητικὲς συζητήσεις, ἂν θὰ γίνῃ μελόδραμα ἢ ὄχι καὶ πότε καὶ ποῦ καὶ μὲ τί καὶ μὲ ποιὸν κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μουσικῶς αὐτὸ ὀνομάζεται:
Perpetuun mobile at infinitum!

Πῶς νὰ τὴν ὀνομάσουμε στὴν συνηθισμένη καθημερινή ζωή, αὐτὸ πιὰ τὸ ἀφῆνω στὴν ἐφευρετικότητα τῶν καλῶν μου ἀναγνωστῶν.

Τὸ κάτω-κάτω, πράπει νἄμαστε κι' εὐγνώμονες, ποὺ ὑπάρχουν ἀκόμα ὡραῖες φωνὲς στὸν τόπο μας καὶ ἔχουμε ἔτσι εὐκαιρία πότε-πότε νὰ τὶς ἀκούσουμε καὶ νὰ τὶς προσέξουμε.

— Ν. Σπηλιοπούλου - Φραγγιᾶ

Μιὰ τέτοια εὐκαιρία μᾶς ἔδωσε ἡ κ. Ν. Σπηλιοπούλου - Φραγγιᾶ. Ἔχει δ,τι χρειάζεται γιὰ μιὰ Liedersaugerin. Ἕνα λαμπρὸ πλούσιο φωνητικὸ ὑλικὸ τῆς πιὸ εὐγενικῆς ποιότ,τος μέσα ταγκινὸν, ποὺ τὴν ἐπιτρέπει νὰ μεταχειρίζεται ἐλευθέρως καὶ ἀκόμα τὸ ὑλικὸν αὐτὸ μιὰ πραγματικὴ καὶ ἐλθθάτατη μουσικότητα μιὰ σπανιότατη καὶ ἐξαιρετικὰ καλλιεργημένη καλλισθησία στὴν ἀπόδοσι, ποὺ τὴν προστατεύει ἀπὸ κάθε εἴδος ὑπερβολῆς, πολλὴν εὐφυΐαν, ἕνα ἀσφαλὲς ἔνστικτο γιὰ τὸ μέτρον στὶς ἀπογρώσεις καὶ ζηλευτὴν σοβαρότητα στὴν ἀντίληψιν γιὰ τὴν Τέχνην, πρᾶγμα ποὺ γιὰ τοὺς σολίστ τοῦ τραγουδιοῦ μόνον σ' ἐξαιρετικὰ αὐτυχεῖς περιπτώσεις μπορεῖ κανεὶς νὰ συναντήσῃ.

Αὐτὴ της ἡ σοβαρότης, αὐτὴ ἡ πλάτης εἰς τὴν σάλαν της, ποὺ ἀποφεύγει κάθε προσπάθειαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκτελέσεως, αὐτὸ τὸ ταγκίνον ὅρος τῆς ἐσωτερικότητος ἐβοήθησαν τὴν προηγουμένην τὴν ἐμφάνισιν τὴν σφραγῖδα μιᾶς πραγματικῆς καλλιτεχνικῆς ὡριμότητος. Θὰ ἔπρεπε μόνον νὰ χαρῇ εἰς δύναμιν γραμματισμοῦ ἀκόμη κάτι τὸ ὡραῖον φυσικὸν της ὄργανον. Βέβαια: Γαμῆλε τὸν ἀέρα μὲ μίαν γραμματικὴ βελοδύνην θερμότητα ἢ φωνή της καὶ γκιδιάσει τὸ αὐτὶ μὲ μιὰ ἐντελῶς ἰδιόρρυθμη, ἐνεργητικὴ τραχύτητα, ἀλλὰ σὲ κάθε αἰσθηματικὴν ἐκδήλωσιν μένει πάρα πολὺ προσηλωμένη, σ' ἕνα χρῶμα — τὸ ἴδιο πάντα — πράγμα ποὺ μοιραίως δδηγεῖ σ' ἕνα μεγάλο μάλιστα πρόγραμμα, σὲ κάποια μονοτονία.

Ἀκόμη κάτι: Αὐτοκυριαρχία στὴν ἔκφρασι αἰσθηματικότητος εἶναι ἐδῶ μιὰ ἀξιέπαινη ἰδιότης. Ὅταν ὅμως ἀλλοῦ τὸ τὸ κάθε πρόσωπο. Δὲν φθάνῃ μέχρις ὑπερβολῆς. Ἡ Σπηλιοπούλου - Φραγγιᾶ κάνει κάποτε κατάχρησιν αὐτῆς τῆς ἀρετῆς της καὶ ἔτσι δίνει τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς συστολῆς ψυχρότητος. Τὸ ζωντάνεμα ἑνὸς τραγουδιοῦ τοῦ Σοῦμπερτ, ἕπι παραδείγματι, — ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα ὑπολογισμένης — δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τέλειον χωρὶς μίαν ἔξαρσιν ρωμαντισμοῦ. Βέβαια δὲν πράπει κανεὶς νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ ἐσκαμμένα ὅρια, τὰ ὅρια τοῦ καθαροῦ, τοῦ ἁπλοῦ, τοῦ ἐνδόμυχου, διακριτικοῦ αἰσθήματος. Δὲν πράπει νὰ ἐπιτρέψῃ στὸν ἑαυτό του νὰ φθάσῃ σὲ ἀκαλλίστους γαλοῖες ἀκρότητες καὶ νὰ γανῇ ἀφύσικος ἢ προσποιητός. Ἀλλὰ πάλιν νὰ μὴ παρασυρθῇ κάθε ἐκφράσεως ἀπὸ τὸν φόβον μὴ παρασυρθῇ. Τὸ πρόβλημα καὶ ἐδῶ ὅπως καὶ παντοῦ μένει πάντα τὸ ἴδιο: νὰ εὑρεθῇ τὸ μέτρον, ὁ μέσος ὅρος.

Αἱ κριτικαὶ αὐταὶ παρατηρήσεις, ὅσον σοβαραὶ καὶ ἂν εἶναι καὶ μὲ ὅλην σοβαρότητα καὶ ἂν γίνονται, οὔτε καταστρέφουν, οὔτε μποροῦν νὰ καταστρέψουν τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν τῆς ἄλλως ἐξαιρετικῆς ἐμφανίσεως τῆς καλλιτέχνιδος.

Ὅποιος — γιὰ νὰ ἀναφέρω μόνον ὀλίγα ἀπὸ τὸ ἐκλεκτὸν της πρόγραμμα — μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ μὲ τόσην ὁμοιογένειαν τόνου καὶ ἐκφράσεως τὴν θεῖαν ὡραιότητα ἑνὸς Λάρκου τοῦ Χαΐντελ, ὅπους μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ μὲ τόσην λεπτότητα, μὲ τόσην ποίησιν τὰ ἠχητικὰ Πικτέλ ἑνὸς Φουρέ, ὅπους ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ζωντανέψῃ τὴν μεγαλειώδη τραγικότητα τῆς Berceuse de la Mort τοῦ Moussorgsky μὲ τόσην ἀδιαφιλονείκητον πειστικότητα ἢ νὰ ἐρμηνεύσῃ μὲ τὴν ἐλαφρότητα μιᾶς διαφορομένης ἐξαϋλωμένης πνοῆς τὶς αἰθέριες γραμμὲς τοῦ Ναυορίσματος τοῦ Μοντρεβὴν μὲ τόσην ψυχικότητα, αὐτὸς ἀπέδειξεν ὁριστικὰ πλέον ὅτι ἀντικρύζει γεμάτος ἐφόδια ἕνα ζηλευτὸ μέλλον.

Αὐτὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ γνώμη τοῦ κοινοῦ, ποὺ συνεντάκτου, ἐβγαρίστησε τὴν συμπαθῆ καλλιτέχνιδα μὲ τὰς θερμοτέρας ἐκδηλώσεις.

— Ναυσικὰ Βουτυρᾶ - Γαλανοῦ

Δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰ πῶ τὰ ἴδια κολακευτικὰ πράγματα γιὰ τὴν κυρίαν Βουτυρᾶ - Γαλανοῦ. Ἄκουσα τὴν καλλιτέχνιδα γιὰ πρώτη φορὰ καὶ δυστυχῶς προηγήθησαν αὐτῆς τῆς ἀκροάσεως φῆμαι ἴσως ὑπερβολικαὶ περὶ τῶν πολλῶν της προσόντων. Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἀκούσω κάτι τὸ ἐντελῶς ἐξαιρετικὸν γιὰ νὰ μὴ ἀπογοητευθῶ.

Εὑρέθηκα πρὸ μιᾶς φωνῆς ἡ ὁποία ἐκτὸς μερικῶν τόνων θερμῆς, ἀκτινοβολίας εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκτάσεώς της, δὲν ἔχει σχεδὸν κανένα ἰδιαίτερον θέλγητρον. Ἡ χαμηλὰ της νότες εἶναι ἐντελῶς χωρὶς ἠχητικότητα, ἐνῷ οἱ ὑψηλὲς εἶναι σκληρὲς καὶ βόσκες. Ἐπίσης ἡ τεχνική της ἀνάπτυξη εἶναι ἐλαττωματικὴ καθὼς καὶ ἡ ἀρθρωσις, ἡ ὁποία θὰ μποροῦσε καλὰ νὰ πῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει.

Ἡ καλλιτέχνις εἶναι ἀναπτυχτοῦσης μίας θερμῆς μουσικῆς ἰδιοσυγκρασίας. Θὰ ἦτο περισσότερον ἴσως στὴ θέσι της ἐπὶ τῆς σκηνῆς παρὰ σὲ μιὰ νυχτερινὴ συνήθειας τοῦ θεάτρου εἰς τὴν κίνησιν, τὴν στάσιν καὶ τὴν μιμικὴν ἐκτυρεύζουν ὑποκρίσεως καὶ ἔνδοτε παραβλέπουν κάπως τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν.

Πάντως θὰ ἔπρεπε νὰ μελετήσῃ ἀκόμη καὶ νὰ μάθῃ πολλὰ καὶ ὄμορφα πράγματα, ποὺ θὰ τῆς ἔδιναν τὰ μέσα νὰ δουλέψῃ σὲ μιὰ γόνιμη καὶ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξι, σὲ μιὰ καινούργια ἐξέλιξι, ὅτι καλὸ καὶ καλλιτεχνικὸ ἔκφρυε μέσα της ἡ Φύσις.

Alex Thurneyssen